

Den här broschyren vänder sig till dig som har funderingar om särskolan. Den ger en översiktlig information om vad särskolan är för något och vilka barn som har rätt att gå där. Ytterligare information om särskolan kan du få från din hemkommun. Varje kommun är skyldig att erbjuda särskoleutbildning till alla barn som har rätt till detta. Skolverket har också givit ut en skrift med allmänna råd och kommentarer om rutiner för utredning och beslut om mottagande i den obligatoriska särskolan, se bl.a. Skolverkets hemsida, www.skolverket.se under rubriken styrdokument.

Vad är särskolan?

Särskolan är en egen skolform med egna kursplaner och för gymnasiesärskolans nationella program också egna betygskriterier. Trots att det är en egen skolform bedrivs undervisningen oftast i nära anslutning till grundskolan och gymnasieskolan, ibland till och med i samma klasser.

Särskolan omfattar både den obligatoriska särskolan, för skolpliktiga barn, och gymnasiesärskolan. Den obligatoriska särskolan är i sin tur uppdelad i två former; grundsärskola och träningskola. De flesta elever går i grundsärskolan. Träningskolan är avsedd för barn som inte klarar undervisningen i grundsärskolan.

Den obligatoriska särskolan omfattar nio år med möjlighet till ett extra frivilligt tionde år. Skolplikten upphör efter värterminen det år eleven fyller 16 år. Därefter kan eleven fortsätta i gymnasiesärskola.

Eftersom i stort sett alla elever börjar särskolan före eller under sin tid i grundskolan behandlas i det följande endast den obligatoriska skolan. Med begreppet "särskola" menas fortsättningsvis den obligatoriska särskolan.

Vilka barn är särskolan till för?

Särskolan är till för de barn som bedöms inte kunna nå grundskolans kunskapsmål beroende på att de har en utvecklingsstörning. Även barn med autism eller autismliknande tillstånd, eller barn som fått ett betydande bestående begåvningsmässigt funktionshinder på grund av hjärnskada, kan gå i särskola om de inte kan nå de kunskapsmål som gäller för grundskolan. Det krävs alltså dels att barnet inte kan nå upp till kunskapsmålen, dels att barnet har något av nämnda funktionshinder för att särskolan ska vara ett alternativ. Om inte nämnda förutsättningar är uppfyllda ska eleven stanna kvar i grundskolan och få det stöd eleven har rätt till där.

Hur skiljer sig särskolan från grundskolan?

Att gå i särskolan kan se olika ut. Vissa elever går tillsammans med grundskolans elever, dvs. i samma klass. Andra sarskoleelever bildar egna klasser, men går oftast tillsammans med grundskolans elever i samma skolbyggnad. Ofta är sarskoleklassen relativt liten och har tillgång till fler vuxna per elev än övriga klasser. Undervisningen i sarskolan syftar till att ge utbildning som så långt som möjligt motsvarar den som ges i grundskolan. Den följer samma läroplan, Lpo 94, men kursplanerna är anpassade för sarskolans elever. I sarskolan utgår man från att eleverna behöver gott om tid för sitt lärande. Målen är inte lika högt ställda som i grundskolan och undervisningen anpassas efter elevernas egna förutsättningar. Betyg kan ges från och med skolår 8, om eleven och föräldrarna så önskar. Alla elever ska dock få ett intyg om att de gått igenom utbildningen och föräldrarna kan begära att eleverna får ett studieomdöme.

Hur går det till att ansöka om sarskola?

För en del föräldrar är det uppenbart redan före skolstarten att deras barn ska gå i sarskolan. För andra barn går det kanske bra de första åren i skolan, men så småningom, när kraven ökar, får skolan problem med att anpassa undervisningen tillräckligt. Skolan är alltid skyldig att utreda sådana svårigheter, upprätta åtgärdsprogram och sätta in särskilt stöd när eleven är i behov av detta. Om detta är gjort och föräldrar och personal tillsammans ändå kommer fram till att eleven troligen inte kommer att kunna nå kunskapsmålen i grundskolan, kan sarskolan vara ett alternativ att överväga. För att ta reda på om sarskolan är det rätta alternativet för eleven, ska en grundlig utredning alltid göras. Kommunen är ansvarig för att så sker.

Hur går utredningen till och vad ska den innehålla?

Utredningen kan se olika ut, beroende på vad man redan vet om barnet. Det viktiga är att man gör en helhetsbedömning av barnets förutsättningar och orsakerna till barnets svårigheter. Enligt Skolverkets allmänna råd bör helhetsbedömningen normalt grunda sig på den tidigare kunskap som finns om barnet, hemmets och förskoleverksamhetens/skolans iakttagelser av barnet, utvärdering av de stödåtgärder som prövats samt de nödvändiga utredningar en helhetsbedömning förutsätter. Utredningarna bör i regel omfatta fyra områden; en pedagogisk, en psykologisk, en medicinsk samt en social utredning

Den pedagogiska utredningen

ger svar på frågan om barnet har förutsättningar att nå kunskapsmålen i grundskolan. Av den utredningen bör det också framgå vad förskolan, förskoleklassen eller skolan gjort för att anpassa arbetet till barnets behov och vilka resultat det givit.

Den psykologiska utredningen

ger kunskap om barnets intellektuella förmåga.

Den medicinska utredningen

klarlägger eventuella medicinska orsaker till barnets svårigheter och vad dessa kan innebära för barnets fortsatta utveckling.

Den sociala utredningen

är avsedd att komplettera de övriga. Ibland kan det finnas orsaker utanför skolan, t.ex. i hemmet, som kan påverka barnets möjligheter att lära och klara skolarbetet.

Får föräldrarna delta i utredningen?

Under utredningens gång ska kommunen ha en fortlöpande dialog med föräldrarna där de ges möjlighet att säga vad de tycker. Föräldrarna och deras barn är de viktigaste kunskapskällorna i utredningen. De ska få en klar bild av vad en eventuell särskoleplacering innebär för barnet, inte minst på lång sikt. Skolverket rekommenderar i sina allmänna råd att kommunerna erbjuder en kontaktperson för att underlätta informationen.

Vem fattar beslutet?

De olika utredningarna ger underlag för en helhetsbedömning av barnet. Om barnet bedöms ha behov av och rätt till särskola erbjuder kommunen detta. Det är styrelsen för särskolan, dvs. ansvarig nämnd i kommunen, som fattar beslutet och föräldrarna måste vara eniga om att de vill att barnet ska börja. Föräldrarna har rätt att tacka nej. Efter beslut om att barnet ska tas emot i särskolan beslutar styrelsen om barnet ska gå i grundsärskola eller träningsskola. Rektor beslutar sedan i vilken klass barnet ska gå. Rektor kan dock inte placera eleven som särskoleelev i en grundskoleklass om inte föräldrarna medger det.

När kan barnet börja?

När beslutet är fattat ska eleven få börja i särskolan så fort som möjligt. Man måste inte vänta tills höstterminen börjar eller jullovet är slut, utan placeringen ska ske snarast. Om eleven av olika skäl måste gå kvar i sin grundskoleklass, ska undervisningen ändå planeras utifrån särskolans tim- och kursplaner.

Vad händer om föräldrarna säger nej till särskola?

Som förälder har man rätt att tacka nej till en erbjuden särskoleplacering. Den skola som eleven går i är då skyldig att ge eleven särskilt stöd så långt skolan förmår.

Kan beslut om särskola överklagas?

Om barnet inte erbjudits särskola, trots att föräldrarna önskar det, kan beslutet överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. I beslutet finns den information som behövs för att överklaga. Båda föräldrarna måste vara eniga om att överklaga beslutet för att överklagandet ska tas upp till prövning.

Kan man prova särskola en viss tid?

Om föräldrarna är tveksamma till om särskolan är en bra lösning finns det möjlighet att låta barnet gå i särskola på prov under högst sex månader.

Kan en särskoleelev gå över till grundskolan?

Föräldrarna kan när som helst under barnets tid i särskolan bestämma att barnet ska gå över till grundskolan. Grundskolan har då skyldighet att ordna både plats och särskilt stöd till eleven. Även särskolans lärare kan uppmärksamma att särskolan inte är rätt skolform för eleven. Styrelsen för särskolan ska då besluta att eleven ska gå över till grundskolan. Föräldrarna kan överklaga ett sådant beslut.

Hur påverkas barnets framtid?

Att gå i särskolan innebär att få ökat stöd och därmed ökade möjligheter att utvecklas, men också vissa begränsningar när det gäller elevens framtida utbildnings- och karriärmöjligheter. Just därför måste en noggrann utredning och bedömning göras, så att särskolan erbjuds just de barn som är i behov av denna skolform. Det är väsentligt att varje elev i både grund- och särskolan får tillräcklig stimulans och utmaningar i sitt lärande. Att gå i särskolan kan, om det fungerar väl, ge eleven detta.

Skolverket

www.skolverket.se

Beställningsadress: Liber Distribution, Publikationstjänst, 162 89 Stockholm
Telefon: 08-690 95 76 Telefax: 08-690 95 50 E-postadress: skolverket.lidi@liber.se
Beställningsnummer: 01:670